POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY

Entered at the Post Office at Omaha, Neb., as second class mail matter.

Published by Pokrok Publishing Co., 1309-1311 Howard St. — Tel. 2913.

Subscription by mail — $1.00 per year.

Vydává:
VYDAVATELSKÁ SPOL. POKROKU.
VÁC. BUREŠ, ředitel.

1309-1311 Howard St. — Telefon 2913.

Předplatné .. .. $1.00 na rok.
Do Čech $2.00 na rok.

Adresujte jednoduše
POKROK ZÁPADU,
OMAHA, NEB.

Omaha, Neb., 31. července 1907.

NA PRAHU XXXVII. ROČNÍKU.

Číslem tímto vstupujeme do sedmatřicátého ročníku. Šestatřicet let úmorné práce, jež věnována byla dobru krajanů na západě, leží před námi a přehlížíme-li dnes bilanci její, můžeme býti s morálním úspěchem úplně spokojeni. Řada lidí vystřídala se před námi na stolci redaktorském a každý z nich vykonal pěkný kus práce, každý z nich snažil se povinnosti své dostáti seč síly jeho stačily, ač dobře byl si toho vědom, že práce jeho nebyla dostatečně odměňována uznáním těch, pro jichž dobro list už téměř čtyři desetiletí pracuje.

Nikdo nedovede dostatečně oceniti úmornou práci novinářskou, práci, jež do nejvyšší míry vysiluje ducha, srdce i tělo, práci bez oddechu a nejnamahavější ze všech. Není také divu. Ten, který týden za týdnem je zvyklý pročítati svůj list, nemá ani tušení, co práce vyžadovalo jeho vydání. Nepomyslí si snad, že v každém čísle je kus srdce, duše i plic těch, již věnovali se nevděčné práci novinářské. O novinářství dobře se vyjádřil zvěčnělý spisovatel moravský Václav Kosmák. Týž napsal: „Novinářství jest jedno z nejtěžších a nejtrapnějších řemesel. Psáti rozumně, důvtipně, poučně — psáti i tehdy, když je tělo i duch unaven, nebo chorý, když těžká starast nebo zármutek tíží, to jest nad míru trapné. Proto mě to naplňuje vždy nevolí, když mnohý rozumbrada, který po celý rok ani pérem neškrábne, každý článek nemilosrdně pitvá a odsuzuje." Leč přes to přese všecko každý z nás rád přináší oběti. Jedinou odměnou jeho jest vědomí vykonané práce, která třeba že není dostatečně uznávána, přece jen přináší ovoce.

Nalézajíce se na prahu nového ročníku, slibujeme, že i nadále pracovati budeme pro dobro krajanů našich, jako až dosud jsme spojenými silami pracovali. Snažili jsme se vykonati vše, nač síly naše stačily. Minulý ročník je důkazem, že byli jsme si dobře vědomi své mravní zodpovědnosti. Snažili jsme se ze všech sil, abychom vkus lidu našeho povznesli a abychom odvrátili lid náš od četby otravné a znemravňující, jež do doby nedávné měla v české Americe půdu znamenitou.

V ročníku minulém přinesli jsme vedle drobných článků vzdělavacích i zábavných, celou řadu delších literárně cenných prací, jimiž čtenářstvu našemu jsme se v plné míře zavděčili. Byl to zejména poutavý lidový román Jana Klecandy „Starý hřích", brněnský moderní román Josefa Merhauta „Had", Václava Beneše Třebízského historický román „Bludné duše", Jana Klecandy jeden z nejlepších románů „Páter Vojtěch", delší lidově psané pojednání „O socialismu" od Karla Beránka, jednoho z nejlepších českoamerických žurnalistů v přítomné době zodpovědného a hlavního redaktora chicažské „Spravedlnosti", četné články Jana Havlasy, drobnou prosu česko-amerického spisovatele Jana Harrise Zachara, několik cenných článků česko-amerického žurnalisty Karla Perglera, celou řadu studií, drobných poučných i zábavných článků Otakara Charvata, jehož česko-americké povídky se zálibou byly čteny všemi vrstvami čtenářstva a dále nesčetnou spoustu různých úvah a dopisů od vždy vítaných spolupracovníků — čtenářů našich samotných.

A jakž až dosud list náš hleděli jsme učiniti co možno nejzajímavějším, tak i na příště vykonáme vše, abychom obec svou čtenářskou uspokojili v každém směru. Neznáme oddechu, jedná-li se o dobro a prospěch našich krajanů. Chceme lid náš učiti rozuměti životu. Jsme daleci toho, abychom žádali, aby lid náš slepě věřil tomu, co čte, nýbrž chceme všemi silami působiti k tomu, aby o tom, co čte přemýšlel a o všem učinil si úsudek vlastní.

Chceme býti propagatory snah, jež týkají se všeho českého lidu, všech česky cítících srdcí. Budeme se snažiti ze všech sil, abychom vzbudili v lidu našem lepší vzájemné porozumění, konečné sblížení, tak aby v otázkách krve všichni Čechové šli ruku v ruce, jako synové jedné velké rodiny...

Pro příští ročník chystáme opětně celou řadu cenných prací a jsme pevně přesvědčeni, že vyhovíme cele požadavkům čtenářstva.

Abychom úkolu svému mohli dostáti, potřebujeme nutně morální i hmotné podpory našich krajanů. Každý z nich může přiložiti ruku k dílu a prospěti naší věci. Ukažte časopis náš v kruhu svých známých a odporučte jej, naskytne-li se vám k tomu příležitost. Jsme přesvědčeni, že ti, kdož až dosud s námi souhlasili a společně s námi pracovali, i nadále zůstanou v řadách našich přátel a těšiti budou se s námi společně, dopracujeme-li se nových úspěchů...

My pak vynasnažíme se ze všech sil, abychom list náš zdokonalovali, tak aby všestranně vyhovoval. Nám jedinou a nejmilejší odměnou i nadále bude — uznání a přízeň obce naší čtenářské.

Redakce.

SPOJENÉ STÁTY A JAPONSKO.

Diplomacie Spojených Států vynasnažuje se všemožným způsobem zatajiti pravý účel výpravy ohromného válečného loďstva do Tichého oceanu a skrýti tak chyby, kterých se dopustila v japonsko-ruské válce, podporovavši morálně a finančně výbojnou expansivnost Japonců. Chybu tu počíná teprv nyní pochopovati a vynasnažuje se všemožnými prostředky Spojené Státy zachrániti před jejími následky. Američané právě jako Rusové podcenili rozpínavost, výbojnost a moc žlutého plemene, nebravše ohled na sociální, politické a národohospodářské poměry v Číně a v Japonsku a na zvláštní vlastnosti těchto národů. Jinak by Američané musili věděti, že vítězství Japonců jest smrtelnou ranou jejich nadvládě v Tichém oceanu a může míti za následek ztrátu Filipinských ostrovů a Hawaye. K opanování těchto ostrovů dělají Japonci již mnoho let přípravy, zaplavujíce je vystěhovalci, kteří se lépe snášejí s domorodci než Američané.

Jest známo, že tito jsou na Filipinách neoblíbeni a že japonské dějiny označují Filipiny za původní vlast Japonců z které se přestěhovali do Japonska. I kdyby báj tato nebyla pravdivá, jsou nyní v Japonsku takové poměry, že musí japonská vláda vše vynaložiti, by se ostrovů zmocnila a zabránila přelidnění v Japonsku a uspokojila výbojnost a rozpínavost národa, přetíženého daněmi a zaslepeného vítězstvím nad velkým Rusem. Tento proud nemohou dnes Amričané sami zadržeti, neboť jest zcela přirozený a ubírá se přirozenou dráhou do krajin sobě příznivých. Taký zjev ukazují nám dějiny všech národů na světě a jen krátkozraká diplomacie nedovede z nich čerpati poučení.

Tvrzení, že výprava tak četného a mocného loďstva z Atlantického do Tichého oceánu má dokázati jeho způsobilost a zdatnost, jest s námořního stanoviska diplomatická pošetilost, kterou každý námořník prohlédne. Takovou zkoušku by mohlo loďstvo to provésti i v Atlantickém oceánu, aniž by se vysadilo nebezpečí, hrozícímu pro ně v Jižním moři. Překoná-li je tentokráte bez pohromy, nedokáže tím, že je úplně překoná po druhé a že bude v případě nutnosti s to, aby dosáhlo včasně svého cíle. Víme přece, že ohromná loďstva byla náhle prudkou bouří zničena, když mnohokráte přestála menší bouře. A moderní obrněnci, přetížení brněním a velkými děly, z velké části nejsou tak zbudováni, by překonali každou bouři. To platí jmenovitě o obrněncích, určených ku pobřežní ochraně, kterých Kalifornie postrádá, a kteří, jak ze všeho vysvítá, mají nahraditi zanedbaná opevnění San Franciska.

Výprava ta není také proto důkazem výkonnosti loďstva, poněvadž se toto v době míru může lehce v průplavu Magallenském a na březích Jižní Ameriky pohodlně zásobovati uhlím, kdežto v době války bylo by nuceno, kdyby Chili zůstala neutrální, zásobovati se jako ruské eskádry pomocí dopravních lodí v širém moři. A tu by se potkalo s většími obtížemi než toto, neboť v Jižním moři panují takřka ustavičné bouře, které překládání uhlí nedovolují. Obtíží těch jsou si námořní kruhy vědomy a proto usilují dopraviti na místo budoucího bojiště alespoň ty lodi, které by v době války s velkými obtížemi a s velkým nebezpečím cestu tu vykonaly.

Než jsou i jiné okolnosti, které dokazují, že Spoj. Státy japonské mírumilovnosti nedůvěřují a že se k válce připravují. Tak dala vláda příkaz co nejrychleji zdokonaliti opevnění v San Francisku a nahromaditi tam velké zásoby uhlí. Zároveň tam dopravuje velké množství nábojů.

Na Filipinách pracuje se zimničně na opevněních přístavů a jmenovitě v Alongepo, kde jest velký plující dok a jež má sloužiti za strategickou basi, zřizují se nové pobřežní baterie s děly největšího kalibru. Podobně se děje na Hawayi, kde má býti rychle vystavěn velký válečný přístav, kde však Američanům hrozí velké nebezpečí, neboť tam žije asi 10,000 Číňanů a Japonců, kteří ve válce mohou býti velmi nebezpečni. Tohoto ostrova by se Japonci musili zmocniti nejdříve, kdyby chtěli provésti útok na kalifornské pobřeží, aby měli oporu pro své loďstvo. Než dá se spíše očekávati, že by se celou svou námořní mocí vrhli nejdříve na Filipiny, dříve než by americké loďstvo přispělo těmto na pomoc. Toto by mělo právě s tak velkými obtížemi bojovati jako ruské, kdežto japonské loďstvo by mělo mocnou oporu na ostrově Formose, kdež má nyní silně opevněný a dobrý přístav. Japonsko by mohlo také lehce obsaditi vojskem ostrov a obklíčiti přístavní pevnosti jako Port Arthur, dříve než by mu v tom mohlo americké loďstvo zabrániti.

Americká vláda ovšem dementuje zprávy, týkající se vyjednávání o koupi Magdelenského zálivu, nebo celého domího Mexika. Ale jest zjištěno, že Mr. Root, jako zvláštní vyslanec, v té věci učinil u presidenta Dioza kroky. Mexická ústava však k prodeji tomu nedovoluje a proto třeba nalézti modus, který by umožnil Spojeným Státům zaříditi tam operační basis pro loďstvo Tichého oceanu. Ten bude bezpochyby spočívati v tom, že si tam toto loďstvo zařídí uhelnou stanici. Magdelenský záliv totiž jest nejkrásnější válečný přístav v celé Americe. Délka jeho obnáší asi 15 mil, šířka asi 10 mil a ústí jest chráněno úzkým průplivem, takže podává ochranu i velkému loďstvu. Již v roce 1889 vyjednával Mr. Blain s mexickou vládou o jeho zakoupení. Nyní se jedná i o utvoření federace republik Centrální Ameriky.

Že Japonsko má dobré úmysly a velké choutky na nadvládí v Tichomořském oceánu, o tom svědčí i ta okolnost, že nechce připustiti, aby mírová konference v Haagu rozřešila při kalifornskou. Proto by nás nepřekvapilo pranic, kdyby i druhá konference skončila japonsko-americkou válkou. Ač se finance japonské velmi polepšily a průmysl a vývoz nabyly velkého rozmachu, není Japonsko přece okamžitě s to, aby započalo válku, která je bude státi tisíce milionů. Chce si bezpochyby zajistiti finanční pomoc svého spojence a proto vyslala vláda speciální komisi do Londýna, která má, diplomaticky řečeno, „studovati hospodářské a finanční poměry jiných států". Otázka jest, sednou-li Angličané chytrým Japoncům na lep, neboť i oni musí pochopiti, že výbojnost Japonců nebude uspokojena opanováním Filipin, nýbrž obrátí se postupně také k anglickým koloniím. V těchto pak, jmenovitě v Indii, panuje silné kvašení proti Angličanům. Mimo to vidí Angličané, že se japonský obchod v posledních letech silně rozvíjí na jejich útraty a újmu.

Jak vysvítá z veřejného projevu japonského admirála Jamamoty, mají Japonci o zdatnosti amerického loďstva špatné mínění. Pokud se týče alespoň důstojníků námořních, nemohou ho sdíleti. Tito dovedou se ovšem elegantně pohybovati v salonech, jak admirál tvrdí, ale nezadají v ničem japonským důstojníkům a nevlezou jen tak slepě jako Rusové do pasti. Jinak se má věc s mužstvem. Toto jest dobře vycvičeno, ale počtem nedostatečno. Ve válce musila by Amerika přijmouti do služby mnoho cizinců a nováčků, jejichž vycvičení by vyžadovalo delšího času.

Co do počtu a bitevní síly prvotřídních lodí, obrněnců a křižáků jest americké loďstvo mocnější japonského, kdežto toto má zase více torpédových lodí. Nedostatek tento mohou však Američané v nepoměrně krátkém čase odstraniti, neboť stavba tohoto druhu lodí nevyžaduje dlouhého času a americké loděnice mohou v té věci dělati takořka divy. Než o tom příště obšírněji. Připomenouti chceme toliko, že hlavním velitelem výpravy jest admirál Robley D. Evans, který v roce 1893 u Santiaga zničil loďstvo španělského admirála Cervery.

MUŽ SVÉ ŽENY.

Nicholas Longworth, manžel dcery Rooseveltovy, ztrácí na své někdejší vážnosti a popularitě.

Ctihodný Nicholas Longworth, zástupce prvního okresu Ohia v kongresu, americký princ-manžel," vede vlastně život plný odříkání. Od onoho dne, co směl uvésti do své domácnosti „princeznu" Alici jako manželku a vstoupil do rodinnného svazku s presidentem, přestal býti vlastní osobností. Jest jenom „manžel Alice Rooseveltovy" a jen tak ho zná veřejnost.

Již na svatební cestě musil Nicholas Longworth seznati stinné stránky spojení, při němž americká „princezna" podala ruku prostému občanu a členu kongressu. Král Eduard a královna anglická hovořili dlouho a vážně s „princeznou" Alicí, „princ-manžel" Longworth stál zatím opodál a přemýšleh ,že je vlastně také přítomen. Fotografové mířili jen na jeho choť, ale nikdo se nestaral o manžela. Novináři interviewovali Alici, nikdo nevzpomněl na Mr. Longwortha. Byl a zůstal jen manželem Alice Rooseveltovy a jako takový dosáhl příležitostně zvěčnění zmínkou v tisku. Nicholas Longworth byl klidný, rozumný muž, jenž se se svou druhou úlohou s úsměvem a položertem spokojil, jen jeho slavná choť s tím byla srozuměna, neboť ctižádosti a její naděje nebyly příliš skromné. Co si v hloubi srdce přála a jakými poctami chtěla viděti svého muže zahrnuta, neví nikdo, ale poněvadž posud čekala marně, jest bolestně zklamána. Nejen že nepřišlo nic velkolepého, ale i pravidelná politická kariéra jejího chotě vázne od té doby, co přijala jeho jméno.

Jako svobodný muž měl ctihodný člen kongresu z Ohia velmi pěkné vyhlídky. Nyní je vše pryč. Aby udržel shodu se svým tchánem, musil Nicholas politicky obětovati svého starého přítele a třeba že při volbě s pomocí Rooseveltovou své místo uhájil, pozbyl popularity. Jeho choť zasadila se s veškerým úsilím o jeho volbu, pořádala hostiny a čajové večírky, usmívala se na voliče a hovořila s jejich manželkami, ale podivno, čím více se „princezna" Alice pro svého chotě namáhala, tím horší byly jeho původně skvělé vyhlídky a konečně stěží ušel úplné porážce.

Kdysi byl Nicholas Longworth vážným kandidátem republikánů pro vyslanecké místo v Japonsku. Studium konsulární služby bylo vždy jeho zálibou, cestoval také po dálném Východě, byl v dotyčných otázkách pokládán za znalce, ba skoro za autoritu a byl stálým členem komisí, v nichž se jednalo o stycích s Východem. Nyní musí se vzdáti i této naděje, neboť třeba by pro jeho jmenování byly mnohé věcné důvody, nemůže ho president povolati na to místo, aby nebyl obviněn z nepotismu. Alice to sice nechce nahlédnouti, těšila se již tolik na Japonsko a na dům s vyhlídkou na Fudži. Ale politika jest neúprosna a proto se musí spokojiti s tím, že zůstane chotí ctihodného člena kongresu z Ohia.

ČLOVĚK BUDOUCNOSTI.

Luther Burbank v San Francisku chce vypěstovati ideálního člověka.

Luther Burbank, dobře známý „kouzelný pěstitel rostlin" v San Francisku, Cal., jenž svým uměním docílil již nejpodivnějšího zkřížení rostlin a vytvořil zvláštní druhy plodů, vytkl si nyní vyšší cíl a chce své zkušenosti, kterých nabyl v pěstování rostlin, přenésti na „lidskou rostlinu." V právě vydané knize „The Training of the Human Plant" předvádí podivuhodné fantastické obrazy člověka budoucnosti, jak se dle jeho názoru může vyvinouti. Za dlouholetého zkoumání rostlinného života poznával stále podrobnější analogie mezi ústrojím života rostlinného a lidského a soudí ,že rozumným křížením druhů a pečlivým výběrem dal by se způsobiti také u lidí netušený pokrok. Zvláště Amerika jest vhodným polem pro takové pokusy, poněvadž tu žije promíseno padesát různých plemen. Účelem by bylo, silného, mužného a výbojného seveřana sloučiti s rozmařilým, pohodlným a vášnivým jihozemcem, chladné, flegmatické temperamenty převáděti na živější, nebo velké duševní síly spojovati s tělesným rozvojem. Ovšem by musila výchova, která všechny dřímající síly probouzí, počíti u dítěte, jež by po dobu vzrůstu musilo býti postaveno do příznivých zevních podmínek. Burbank navrhuje, aby tucet rodin, představujících nejlepší plemena, žilo o samotě a mohlo ze sebe vypěstiti ideální racu. Kdyby žili v ideálních poměrech, vykonaly by v deseti generacích pro zušlechtění racy mnohem více, než se může státi za tisíc let. V deseti generacích může býti kterákoli vlastnost odstraněna a sice bylo by to u lidské rostliny nepoměrně lehčí, než u květin, u nichž docílil tak úžasných výsledků. Muž budoucnosti spojoval by v sobě postavu Skandinavce, uměleckou postavu Itala, bystrost Francouze, praktický smysl Angličana a vůbec nejlepší vlastnosti oněch plemen, z nichž vzešli Američané. Ideální muž, jenž by byl nejlépe přizpůsoben poměrům dnešního života, musil by míti velký, činný rozum a tělesnou vytrvalost bez přehnané svalové síly. Ba i změny v tvaru lidského těla daly by se způsobiti. Nový člověk měl by dlouhá ramena a veliká ruce ;i šestý prst mohl by se z nyní žijících šestiprstých lidí vyvinouti. Nejen že by obě ruce byly stejně vyvinuty, také nohy mohly by se státi mnohem pohyblivější, jako již nyní nohy dětí, pokud nejsou vtěsnány do úzkých kožených střevíců, jsou skoro stejně pohyblivy jako ruce. A jak tělesný, tak i duševní vývin mohl by docíliti velkolepých výsledků. Dokonce vývoj nových smyslů nepokládá Burbank za nemožný. „Máme nyní, jak se všeobecně soudí, pět smyslů, ale silní duchové, kteří konají neobyčejné věci, zdají se býti důkazem, že člověk může svoje smysly dále rozvíjeti. Člověk budoucnosti bude bytost jiného druhu, jež snad na nás bude pohlížeti tak, jako my dnes pohlížíme na nejstarší předky lidského pokolení.

LITERATURA.

Ztracené cesty, drobná prosa od Otakara Charvata. V těchto dnech vyšel 8. sešit Knih. Česko-Amer. Autorů, který obsahuje pokračování povídek Charvatových. V přítomném čísle končí poutavá povídka „Za štěstím" a dále nalézáme zde počátek povídky „Sláva." Jako čísla předcházející, tak i toto je velice pěkně upraveno. Předplatné na 6 sešitů 50 centů. Objednati možno přímo u nakladatele Otakara Charvata, Omaha, Neb., 1309-11 Howard St.